

Klassieke Olympiaden 2019-2020

Volwassenen Grieks

Vooraf aan de deelnemers

- De jury verwacht vertalingen in correct Nederlands, waarin de nuances van het Grieks adequaat worden weergegeven. Vertalingen waarvan het Nederlands ook literair verzorgd is maken meer kans op bekroning.
- Let op: bewerkingen en creatieve eigen versies van het verhaal worden uitgesloten. In een Nederlandse vertaling wordt met alle elementen van de originele tekst iets gedaan, en staan in principe geen toegevoegde elementen, anders dan vanuit de noodzaak van het Nederlandse taaleigen.
- De opgave van dit jaar is een Grieks gedicht. De jury verwacht dat de dichterlijke vorm van het origineel op een of andere wijze in de vertaling tot uitdrukking komt. Een vertaling in proza lijkt hiervoor niet de meest aangewezen vorm. Vanzelfsprekend is het niet verplicht om het metrum van het origineel over te nemen. Wel ziet de jury graag dat u aangeeft of u gekozen hebt voor een vertaling in proza of in poëzie.
- Als model voor literaire vertalingen kan men denken aan vertalingen in boekvorm zoals recent uitgegeven bij Athenaeum-Polak & Van Genneep, Historische Uitgeverij, Damon enz.
- U kunt uw vertaling vóór 1 februari 2020 sturen naar klassiekeolympiaden@gmail.com. Wilt u bij het inzenden vermelden of u classicus of niet bent en van welke vereniging (NKV, VCN, VVG) u lid bent?

Veel succes!

Inleiding

Aan het begin van de 6e eeuw v. Chr. liepen de tegenstellingen tussen de rijke aristocraten en het arme gewone volk in Athene zo hoog op dat Solon het verzoek kreeg als bemiddelaar op te treden. Hij verklaarde zich hiertoe bereid maar stelde daarbij als voorwaarde dat er tien jaar lang geen letter aan zijn maatregelen veranderd mocht worden. Het belangrijkste element in zijn maatregelen was dat er een einde kwam aan de schuldslavernij. Het was namelijk gebruikelijk dat een boer die zijn schulden en/of pacht niet langer kon opbrengen in de praktijk zijn vrijheid kwijtraakte en horige werd van de grondeigenaar c.q. schuldeiser; hij kon zelfs als slaaf verkocht worden. Op de grond van zo'n niet solvabele boer werden dan stenen geplaatst met de prijs van het perceel plus de schuldenlast; deze stenen, ὄροι, worden genoemd in vers 6.

In de onderstaande tekst, gesteld in iambische trimeters, blikt Solon zelf terug op zijn wetgeving. De tekst is gesteld in het Ionische dialect.

Tekst

- 1 ἐγὼ δὲ τῶν μὲν οὐνεκα ξυνήγαγον
- 2 δῆμον, τί τούτων πρὶν τυχεῖν ἐπαυσάμην;
- 3 συμμαρτυροίη ταῦτ' ἂν ἐν δίκῃ Χρόνου
- 4 μήτηρ μεγίστη δαιμόνων Ὀλυμπίων
- 5 ἄριστα, Γῆ μέλαινα, τῆς ἐγὼ ποτε
- 6 ὄρους ἀνεῖλον πολλαχῆι πεπηγότας,
- 7 πρόσθεν δὲ δουλεύουσα, νῦν ἐλευθέρη.
- 8 πολλοὺς δ' Ἀθήνας πατρίδ' ἐς θεόκτιτον
- 9 ἀνήγαγον πραθέντας, ἄλλον ἐκδίκως,
- 10 ἄλλον δικαίως, τοὺς δ' ἀναγκαίης ὑπὸ
- 11 χρειοῦς φυγόντας, γλῶσσαν οὐκέτ' Ἀττικὴν
- 12 ἰέντας, ὡς δὴ πολλαχῆι πλανωμένους,
- 13 τοὺς δ' ἐνθάδ' αὐτοῦ δουλίην ἀεικέα
- 14 ἔχοντας, ἦθη δεσποτέων τρομεομένους,
- 15 ἐλευθέρους ἔθηκα. ταῦτα μὲν κράτει
- 16 ὁμοῦ βίην τε καὶ δίκην ξυναρμόσας
- 17 ἔρεξα, καὶ διῆλθον ὡς ὑπεσχόμην·
- 18 θεσμοὺς δ' ὁμοίως τῶι κακῶι τε κάγαθῶι
- 19 εὐθεΐαν εἰς ἕκαστον ἀρμόσας δίκην

- 20 ἔγραψα. κέντρον δ' ἄλλος ὡς ἐγὼ λαβὼν,
 21 κακοφραδῆς τε καὶ φιλοκτῆμων ἀνὴρ,
 22 οὐκ ἂν κατέσχε δῆμον· εἰ γὰρ ἤθελον
 23 ἂ τοῖς ἐναντίοισιν ἦνδανεν τότε,
 24 αὐτίς δ' ἂ τοῖσιν οὔτεροι φρασαίατο,
 25 πολλῶν ἂν ἀνδρῶν ἢδ' ἐχηρώθη πόλις.
 26 τῶν οὐνεκ' ἀλκὴν πάντοθεν ποιούμενος
 27 ὡς ἐν κυσὶν πολλῆισιν ἐστράφην λύκος.

Solon, *Fragmenta* 36 (West)

Aantekeningen

regel 1	τῶν	= ὧν (<i>pronomem relativum</i>)
regel 2	τί τούτων	wat van deze dingen? (<i>hangt af van ἐπαυσάμην en de vraag is retorisch</i>)
regel 2	τυγγάνω	zijn doel bereiken
regel 5	τῆς	= ἧς (<i>pronomem relativum</i>)
regel 6	οἱ ὄροι	schuldstenen (<i>zie inleiding</i>)
regel 11-12	γλῶσσαν ἴημι	een taal spreken
regel 19	ἕκαστον	<i>acc. ev. m.</i>
regel 22	ἤθελον	<i>1e pers. ev.</i>
regel 23	οἱ ἐναντίοι	de ene partij
regel 24	τοῖσιν οὔτεροι	de andere partij